

Motion till riksdagen

1988/89:So602

av Ann-Cathrine Haglund och Elisabeth Fleetwood
(båda m)

Trygghetsgaranti för ensamföräldrar

Under 1980-talet har socialbidragen till ensamstående med eller utan barn ökat kraftigt. Ensamma kvinnor med barn är den grupp som i förhållande till sin andel i befolkningen är kraftigast överrepresenterad bland socialbidrags-hushållen. Dessutom är deras tid för samvaro med barnen mindre, och de är också mer beroende av barnomsorg.

Den ekonomiska tryggheten och valfriheten för den ensamstående mamman och hennes barn är ofta ringa. Att kunna välja att avstå från förvärvsarbete under småbarnsåren är praktiskt taget omöjligt. Möjligheten att välja den barnomsorgsform hon anser bäst är lika liten.

Den ensamstående mamman är i praktiken ensam om vård och fostran, om glädje och bekymmer. Hon har långa arbetsdagar och skall ensam ombesörja transporter till barnomsorg och alla andra aktiviteter. Hon skall vara "både mamma och pappa".

Ensamförälderkommittén påvisade i betänkandet Ensamföräldrarna och deras barn, SOU 1983:51 att de ensamboende föräldrarna ofta har en svår situation såväl ekonomiskt som på andra sätt. Även om ensamföräldrars ekonomiska förhållanden visar stora variationer så är deras möjligheter att välja livsform och barnomsorgsform ringa.

Enligt ensamförälderkommitténs beräkningar är något mer än var tionde barnfamilj ett hushåll med en ensamstående vårdnadshavare som bor tillsammans med annan än barnets andre förälder. En fjärdedel av barnen lever med endast den ena av sina föräldrar. Nära var femte barnfamilj är ett hushåll med en ensamboende vårdnadshavare.

Utmärkande för ensamförälderbarnens situation är, enligt ensamförälder-kommittén, att de sällan och oregelbundet träffar sin andre förälder. Över hälften av de särlevande talar inte heller med varandra om frågor rörande barnets uppfostran och utbildning. 85 % av de ensamboende vårdnadshavarna är kvinnor med jämförelsevis låg lön.

Moderata samlingspartiets förslag om skatt efter försörjningsbörd med ett grundavdrag för varje barn, vårdnadsbidrag, avdragsrätt för styrkta barntillsynskostnader, ett högre garantibelopp i föräldraförsäkringen och ett neutralt och likvärdigt stöd till enskild och kommunal barnomsorg i olika former, skulle avsevärt förbättra den ekonomiska situationen och valfriheten för barnfamiljerna, såväl familjer med sammanboende som med ensamboende vårdnadshavare.

Särskild uppmärksamhet behöver dock riktas mot situationen för de ensamstående kvinnorna och deras barn, i synnerhet de som har knappa ekonomiska förhållanden. Det bör därför öppnas en möjlighet att komplet-

tera vårdnadsbidraget och föräldraförsäkringen med en rätt till utbyggnad av inkomsten upp till en viss minimistandard.

Mot. 1988/89
So602

En sådan utfyllnad skulle bli ett slags trygghetsgaranti för en ensamstående mamma. Hon skulle få tryggheten att veta att hon kan avstå från förvärvsarbete helt eller delvis under någon tid för att i stället ta hand om barnen. Hon kanske inte orkar med både förvärvsarbete och barn, eller anser att det skulle vara bäst för barnen om hon tog hand om dem själv en tid.

En trygghetsgaranti skulle innebära ett erkännande av att vård av egna barn i hemmet är ett värdefullt arbete. Även andra småbarnsfamiljer med utsatt ekonomi bör ha rätt till trygghetsgaranti.

Trygghetsgarantin bör handhas av försäkringskassan. Den skulle till en början kunna omfatta familjer med minst ett barn under tre år eller två barn under skolåldern. Underhållsbidrag, bidragsförskott, barnpension, bostadsbidrag, sjukpenning och andra inkomster måste naturligtvis avräknas. Likaså måste möjligheterna för en studerande förälder att erhålla studiemedel och barntillägg beaktas.

En trygghetsgaranti skulle i praktiken innebära mycket små kostnader eller t.o.m. besparingar. Alternativen är ju för det mesta socialbidrag och en betydande daghemssubvention minskad med den skatt och eventuella reduktion av bostadsbidraget som förvärvsarbetet skulle ha medfört. En trygghetsgaranti bör snarast utredas och föreslås.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär utredning om en trygghetsgaranti i syfte att öka tryggheten och valfriheten för särskilt ensamboende vårdnadshavare i knappa ekonomiska omständigheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 10 januari 1989

Ann-Cathrine Haglund (m)

Elisabeth Fleetwood (m)